

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 667/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Darinou Solárovou, Za amfiteátrom 12, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Prešov č. k. 16 C 212/2011-434 z 10. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 4. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 212/2011-415 z 1. júna 2021 (ďalej len „rozsudok z 1. júna 2021“) bola sťažovateľka ako žalovaná zaviazaná k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 829,22 eur s príslušenstvom. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 30. júla 2021 a stalo sa vykonateľným. Dňa 17. júna 2022 podala sťažovateľka proti tomuto rozhodnutiu odvolanie a súčasne požiadala o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Dôvodila tým, že napadnutý rozsudok bol vydaný v jej neprítomnosti a nebol jej doručený. O vydaní rozsudku sa dozvedela až 8. júna 2022 pri nahliadnutí do spisu.

3. Okresný súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania zamietol. Uviedol, že v prejednávanej veci boli splnené podmienky

na rozhodnutie bez nariadenia pojednávania [§ 177 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)], pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke súdu (§ 219 ods. 3 CSP). Keďže sťažovateľke nebolo možné doručiť rozsudok na adresu podľa § 106 CSP, za deň jeho doručenia sa považoval deň vrátenia nedoručenej zásielky súdu, teda 14. júl 2021, o čom svedčí doručenka z č. 1. 419 súdneho spisu (§ 111 CSP). Preto okresný súd nepovažoval dôvod, pre ktorý sťažovateľka zmeškala lehotu na podanie odvolania, za ospravedliteľný.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že po nahliadnutí do spisu požiadala okresný súd o doručenie rozsudku z 1. júna 2021 a o odpustenie zmeškania lehoty na odvolanie. Ak teda okresný súd jej návrh akceptoval a 9. septembra 2022 jej do vlastných rúk doručil rozsudok z 1. júna 2021, podľa jej názoru uznal porušenie jej práv v súvislosti s doručovaním rozsudku. Pred týmto dňom jej okresný súd rozsudok z 1. júna 2021 nedoručoval, pretože v súdnom spise o tom nie je dôkaz, ktorým mala byť obálka, resp. fotokópia obálky s poznámkou, kde sa nachádza originál obálky, v ktorej mal byť doručený predmetný rozsudok (§ 137 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy). Sťažovateľka preto trvá na tom, že rozsudok z 1. júna 2021 jej bol doručený až 9. septembra 2022 a až s týmto doručením je spojené jej právo podať proti nemu odvolanie. Skutočnosť, že okresný súd neakceptoval návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškanej lehoty na podanie odvolania, je v rozpore s tým, že vyhovel jej návrhu na dodatočné doručenie rozsudku.

5. Okrem toho sťažovateľka poukazuje na to, že rozsudok objektívne nemohol byť doručený sťažovateľke v čase, keď údajne nadobudol právoplatnosť, pretože je dlhodobo práceneschopná a z dôvodu úrazu z 21. júna 2021 bola imobilná viac ako mesiac. Okresný súd žiadne doručovanie nevykonával a sťažovateľka neregistrovala žiadnu neprevzatú doručenkú v poštovej schránke. Preto okresný súd porušil jej práva, ak nevyhovel jej návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty napriek tomu, že na to boli splnené predpoklady.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

6. Ústavný súd považoval za vhodné doručiť ústavnú sťažnosť sťažovateľky ešte pred jej predbežným prerokovaním okresnému súdu na vyjadrenie a vyžiadať si príslušný spisový materiál. Okresný súd vo svojom stanovisku č. k. 1SprO 1467/2022 z 21. novembra 2022 najskôr zhrnul celkový priebeh sporu, a následne sa dotkol vlastného procesného postupu namietanej sťažovateľkou. V tejto súvislosti uviedol, že rozsudok vo veci samej bol expedovaný 15. júna 2021 a 14. júla 2021 sa súdu vrátila informácia o tom, že adresát si zásielku neprebral v odbernej lehote. Dňa 30. júla 2021 okresný súd vykonal lustráciu v registri obyvateľov na účel zistenia aktuálnej adresy sťažovateľky, pričom išlo o adresu, na ktorú bol doručovaný rozsudok. Deň doručenia rozsudku bol preto ustálený na deň oznámenia informácie o neúspešnom doručovaní, t. j. 14. júl 2021. Nadväzne bola na predmetom rozsudku vyznačená právoplatnosť a vykonateľnosť.

K doručeniu rozsudku došlo tzv. fikciou doručenia v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku, pričom v spise je dostatok overiteľných listinných podkladov na preukázanie tzv. fikcie doručenia. Okresný súd tiež zdôraznil, že sťažovateľka počas celého konania opakovane nepreberala zásielky, vytvárala prietahy v konaní a na jeho celkovej dĺžke mala výrazný podiel. Zo strany sťažovateľky tak ide podľa jeho názoru o zjavné zneužívanie práva.

7. Doručením rozsudku sťažovateľky 9. septembra 2022 okresný súd nijakým spôsobom neuznal porušenie práva sťažovateľky na doručenie rozsudku, ako sa to snaží navodiť sťažovateľka, ale iba vyhovel jej žiadosti o opätovné doručenie rozhodnutia. To však nemá žiaden vplyv na právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia vo veci samej. Žiadne ďalšie právne účinky vo vzťahu k odvolaniu nenastali a nezačali plynúť ani žiadne ďalšie lehoty na uplatnenie opravných prostriedkov.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľky na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania proti rozsudku vo veci samej.

9. V súvislosti s vymedzeným predmetom ústavnej sťažnosti je potrebné najskôr uviesť, že podstata namietaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

10. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

11. V prejednávanom prípade bol relevantný § 122 CSP upravujúci podmienky, za súčasného splnenia ktorých môže súd odpustiť zmeškanú zákonnú lehotu. Zmyslom tohto ustanovenia je ochrana práv strany sporu. Zároveň ide o mimoriadny úkon, pretože odpustením zmeškania lehoty sa narušuje právna istota sporových strán, ktorých sa rozhodnutie týka. Posúdenie ospravedlňujúcej dôvodu, pre ktorý strana, zástupca alebo procesný opatrovník zmeškal zákonnú lehotu, je plne v dispozícii všeobecného súdu a dôvod sa vždy posudzuje podľa okolností

konkrétneho prípadu. Právna úprava inštruuje, že návrh na odpustenie zmeškania lehoty je potrebné podať zároveň so zmeškaným úkonom v lehote pätnástich dní po odpadnutí prekážky a je v ňom potrebné uviesť okrem dôvodu zmeškania lehoty aj skutočnosti, z ktorých vyplýva, že je podaný v uvedenej pätnásťdňovej lehote. V prípade absencie týchto náležitostí súd návrhu na odpustenie zmeškania lehoty nevyhovíe.

12. Okresný súd vo svojom rozhodnutí najskôr potvrdil zachovanie lehoty na podanie žiadosti o odpustenie zmeškanej lehoty, a keďže súčasne s touto žiadosťou sťažovateľka doručila i odvolanie, pristúpil ku skúmaniu ospravedlniteľnosti dôvodu zmeškania lehoty. Sťažovateľka tento dôvod videla v nedoručení rozsudku vo veci samej. Okresný súd, naopak, s poukazom na obsah spisu konštatoval, že rozsudok bol sťažovateľke riadne doručený tzv. fikciou doručenia.

13. Len riadne a zákonným predpisom vyhovujúce doručenie rozhodnutia má ten dôsledok, že odvolacia lehota začína plynúť osobe, ktorej je doručené (porov. rozh. 19/1968 Zbierka súdnych rozhodnutí a oznámení). Ústavný súd preto preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu, aby v kontexte jeho obsahu posúdil, či odôvodnenie napadnutého uznesenia signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem a s tým spojené možné porušenie práv sťažovateľky, alebo, naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery okresného súdu v ňom uvedené je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

14. Na ten účel z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd overil, že rozsudok z 1. júna 2021 bol sťažovateľke doručovaný postupom podľa § 106 ods. 1 písm. a) CSP, keď sa okresný súd pokúšal doručiť sťažovateľke zásielku obsahujúcu rozsudok na jej adresu evidovanú v registri obyvateľov. Dňa 14. júla 2021 bola okresnému súdu doručená informácia o výsledku doručenia listinného rovnopisu s tým, že správa nebola listinne doručená z dôvodu, že adresát si zásielku neprevzal v odbernej lehote. Súčasťou tejto informácie boli údaje o presnom dátume podania zásielky, o dátume prvého pokusu o doručenie i opakovaného pokusu o doručenie, ako aj o tom, že zásielka bude do 30 dní skartovaná. S ohľadom na tento výsledok doručovania považoval okresný súd v súlade s § 111 ods. 3 CSP písomnosť za doručenú dňom, keď sa mu vrátila ako nedoručená (14. júl 2021), pričom týmto dňom nastali i účinky doručenia, aj keď sa sťažovateľka o obsahu zásielky nedozvedela. Preto okresný súd nepovažoval dôvod zmeškania lehoty uvádzaný sťažovateľkou spočívajúci v údajnom nedoručení rozsudku z 1. júna 2021 za ospravedlniteľný.

15. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že argumentácia sťažovateľky spochybňujúca ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu založená na údajnom nedoručení rozsudku vo veci samej je nedôvodná. Okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia vysporiadal s podstatnými argumentmi sťažovateľky uplatnenými v jej návrhu podanom podľa § 122 CSP, keď zohľadnil zákonný predpoklad na svoje rozhodovanie, ktorým je riadne doručenie rozhodnutia súdu, ku ktorému žiada strana sporu navrátenie lehoty. Aplikácia príslušných právnych predpisov vo veci skúmania procesného postupu doručovania do vlastných rúk, fikcie doručenia a jej právnych následkov na plynutie zákonnej lehoty na podanie odvolania bola okresným súdom vykonaná ústavne súladným spôsobom a vychádza z overiteľných listinných dôkazov založených v súdnom spise. Napadnuté uznesenie je presvedčivo odôvodnené, čo v konečnom dôsledku zakladá jeho ústavnú udržateľnosť.

16. Na uvedenom závere nemení nič ani okolnosť, že sťažovateľke bol na jej žiadosť opakovane doručovaný rozsudok vo veci samej a zásielku si riadne prevzala 9. septembra 2022, pričom až od tohto momentu (nesprávne) vyvodzovala začiatok plynutia lehoty na podanie odvolania.

17. Pokiaľ sťažovateľka argumentovala tým, že v súdnom spisu niet dôkazu, ktorý by preukazoval, že jej bol rozsudok doručovaný na adresu jej trvalého pobytu, pretože v ňom chýba obálka s rovnopisom rozsudku, ústavný súd iba pre úplnosť poukazuje na právnu úpravu, ktorá bola aplikovaná i v jej veci, a to § 31a ods. 9 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“), podľa ktorého ak ide o doručovanie listinného rovnopisu elektronického úradného dokumentu, platí, že orgán verejnej moci si odoslaním elektronického úradného dokumentu podľa odseku 1 vyhradil, že poštová zásielka, ktorej obsahom je listinný rovnopis tohto dokumentu, nemá byť vrátená; poštový podnik takú poštovú zásielku, ak ju nemožno dodať adresátovi, zničí do 30 dní odo dňa doručenia informácie o výsledku doručenia. Postup okresného súdu bol súladný so zákonom o e-Governmente, prostredníctvom projektu centrálného úradného doručovania na základe spolupráce medzi Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby a Slovenskou poštou, ktorý umožňuje v plnej miere štátnym orgánom komunikovať s adresátmi, ktorí nemajú aktivovanú elektronickú schránku. Informácia o skartácii zásielky do 30 dní je koniec koncov súčasťou informácie o výsledku doručenia listinného rovnopisu nachádzajúcej sa na č. l. 419 súdneho spisu, a preto ani tento argument sťažovateľky neobstojí.

18. Napokon, pokiaľ sťažovateľka (až v ústavnej sťažnosti, pozn.) namietala, že aj keby sa okresný súd pokúšal doručiť jej rozsudok, takéto doručovanie by nebolo možné, pretože bola v danom čase práceneschopná a imobilná, čo však ani náležite nepreukázala, keď pripojila len zle čitateľné zrejme potvrdenie o dočasnej práceneschopnosti, ústavný súd uvádza, že neoboznámenie sa s obsahom predmetného rozsudku bolo spôsobené vlastným konaním, resp. nekonaním sťažovateľky, keďže predmetný rozsudok neprevzala, pričom mala možnosť sa so zásielkou oboznámiť či už sama, alebo v prípade ňou tvrdeného obmedzeného pohybu prostredníctvom osoby, ktorá by skontrolovala poštovú schránku a umožnila jej následné prevzatie pošty, pričom zo sťažovateľku doloženého dokladu o práceneschopnosti vyplýva, že mala povolené denné vychádzky.

18.1. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že neprevzatie zásielky súdu nebolo na strane sťažovateľky v tomto prípade ničím výnimočným. Ako totiž vyplýva z nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 101/2020 z 23. júna 2020, v ktorom ústavný súd nevyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľky namietajúcej prieťahy v konaní (porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), sťažovateľka chronicky nepreberala súdne zásielky (v tom čase spolu v 7 prípadoch) doručované na adresu jej bydliska prostredníctvom pošty, nereagovala na doručovateľov, a okresný súd jej musel zásielky doručovať prostredníctvom útvarov Policajného zboru (bod 20 nálezu). V tomto smere preto musí ústavný súd prisvedčiť okresnému súdu, že sťažovateľka mala výrazný podiel na celkovej dĺžke sporu a jej argumentáciu hodnotí ako účelovú.

19. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením okresného súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

21. V závere v súvislosti s tvrdeniami sťažovateľky obsiahnutými v ústavnej sťažnosti, ktoré sa oboznámením spisového materiálu nepotvrdili, si ústavný súd dovoľuje upriamiť pozornosť sťažovateľky na to, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva „*V zásade smie byť sťažnosť odmietnutá ako neprijateľná podľa čl. 35 ods. 3 dohovoru, pokiaľ bola vedome založená na nepravdivých faktoch, a rovnako ak používa útočný, resp. hrubo urážlivý jazyk*“ (Řehák v. Česká republika, No. 67208/01, rozhodnutie z 18. mája 2004, III. ÚS 52/06).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 1. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu